

СИТНИКОВА

Анастасія Сергіївна

кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник відділу
бібліотечно-інформаційних
технологій та наукової обробки
документів Національної наукової
сільськогосподарської бібліотеки
НААН
(м. Київ, Україна)

НАПОВНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО РЕСУРСУ ННСГБ НААН ІНОЗЕМНИМИ ВИДАННЯМИ

Запропонована тема є маловивченою і, в той же час, важливою та актуальною для сучасного книгознавства та бібліотекознавства. В роботі використовуються матеріали, що допомагають розкрити інформацію щодо вивчення та наповнення інформаційного ресурсу ННСГБ НААН іноземними виданнями фондів, окреслити основні джерела комплектування фондів, зміни в самому процесі комплектування, в якому мають бути враховані всі види носіїв інформації. Проаналізовано надходження іноземної літератури з 90-х років ХХ століття по сьогодні. Відомо, що головним завданням бібліотеки є своєчасне інформаційне обслуговування як спеціалістів аграрної галузі України, так і діячів на ниві науки відповідно до їх бібліотечно-інформаційних вимог. Доречне висвітлення в інформаційному ресурсі бібліотеки актуальної наукової інформації є однією із складових умов забезпечення якісного ступеня бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів. На якість інформаційного забезпечення науковців іноземною літературою в науковій бібліотеці впливає наступний чинник, а саме можливість отримання інформації про наявність потрібних документів та їх зміст в повному обсязі. Звісно, це залежить від якості формування та наповнення інформаційного ресурсу наукової бібліотеки. Поступове формування електронного каталогу іноземної книги та іноземної періодики, застосування глобального павутиння інтернету, запровадження автоматизованих пошукових систем дає змогу організувати бібліотечно-інформаційний процес для отримання користувачами інформації на більшій якості та вищому ступені. Метою статті є висвітлення стану проблеми наповнення інформаційного ресурсу

ННСГБ НААН іноземними виданнями. Використано методи :структурно-системний, аналіз, синтез, порівняння. На прикладі Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН показано роль іноземної літератури для комплектування іноземного фонду. Прослідковано динаміку надходження іноземних книг та періодичних видань до іноземних фондів ННСГБ НААН. З'ясовано, що за 1996 – 2020 рр. іноземних книг до фонду ННСГБ НААН надійшло 2652 та 10630 – періодичних видань, що становить 0,05% усіх надходжень. Проведений аналіз іноземних книг та журналів з 1992 – 2020 рр. показав, що найбільша кількість надходження книг припадала на 1992 р., 1997 р., найменша – на 2018р., а журналів найбільша – на 1994 р., найменша – на 2017, 2018 рр.

Ключові слова: інформаційний ресурс, комплектування, іноземний фонд, бібліотека, видання, іноземне видання.

THE POPULATION OF NSAL OF NAAS INFORM DATABASE BY FOREIGN PUBLICATIONS

*The proposed topic in the article is understudied and at the same time important and relevant for modern bibliography and library science. The materials used in the article help to reveal information about learning and the population of NSAL of NAAS of Ukraine inform database by foreign publications of its funds, define the main sources of acquisition of funds, changes in the very process of acquisition, in which all kinds of storage medium should be considered. The population of inform database by foreign literature is analyzed since 90-s of XX century till present day. It's known, that the main task of the library is timely information service of the specialists of agrarian branch of Ukraine, as well as scientists, according to their library and informative requirements. Appropriately highlighting in the information resource of the library of current science information is one of the composed conditions of providing a high-quality level of the library and information service of users. The quality of information support of scientists with foreign literature in the scientific library is influenced by the following factor, namely the possibility of obtaining information about the availability of the necessary documents and their content in full. Of course, it depends on the quality of the formation and filling of the information resource of the scientific library. Gradual formation of the electronic catalogue of foreign books and foreign periodicals, the application of the global web of the Internet, the introduction of automated search engines allows to organize a library and information process for users to obtain information at a higher level with better quality. **The purpose** of the article is to highlight the state of the population problem of NSAL of NAAS inform database by foreign publications.*

This problem is an important process in the activity of the establishment. First of all, it is the acquisition of foreign funds, monitoring and analysis of bibliography needs of users. Such methods are used as structural and system analysis, synthesis, comparison. The role of foreign literature for the acquisition of the foreign fund is shown by the example of the National Scientific Agricultural Library of the NAAS. The dynamics of foreign books and periodicals to foreign funds of the NSAL of NAAS was followed. It turned out that between 1996 and 2020, the NSAL of NAAS

received 2,652 and 10,630 periodicals, which was 0.05% of all incomings. The analysis of foreign books and magazines supplied to the library from 1992 to 2020 was conducted. It showed that the highest number of books accession was accounted in 1992, 1997, the lowest - in 2018, and magazines, the highest - in 1994, the lowest - in 2017, 2018.

Key words: inform database, acquisition, foreign fund, library, publications, foreign publications.

НАПОЛНЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННОГО РЕСУРСА ННСГБ НААН ИНОСТРАННЫМИ ИЗДАНИЯМИ

Предложенная в статье тема является мало изученной и в то же время важной и актуальной для современного книговедения и библиотковедения. В работе используются материалы, помогающие раскрыть информацию по изучению и наполнению информационного ресурса ННСГБ НААН иностранными изданиями фондов, определить основные источники комплектования фондов, изменения в самом процессе комплектования, в котором должны быть учтены все виды носителей информации. Проанализированы поступления иностранной литературы с 90-х годов XX столетия по сегодня. Известно, что главным заданием библиотеки является своевременное информационное обслуживание как специалистов аграрной отрасли, так и деятелей на поле наук, что соответствует их библиотечно-информационным требованиям. Уместное осведомление в информационном ресурсе библиотеки актуальной научной информации является одним из составляющих условий обеспечения качественной степени библиотечно-информационного обслуживания пользователей. На качество информационного обеспечения ученых иностранной литературой в научной библиотеке влияет следующий фактор, а именно возможность получения информации о наличии необходимых документов, также их содержание в полном объеме. Конечно, это зависит от качества формирования и наполнения информационного ресурса научной библиотеки. Постепенное формирование электронного каталога иностранной книги и иностранной периодики, применение глобальной паутины интернета, внедрение автоматизированных поисковых систем позволяет организовать библиотечно-информационный процесс для получения пользователями информации на более качественном и более высоком уровне. **Целью** статьи является освещение состояния проблемы наполнения информационного ресурса ННСГБ НААН иностранными изданиями. Используются методы: структурно-системный, анализ, синтез, сравнение. На примере Национальной сельскохозяйственной библиотеки НААН показана роль иностранной литературы для комплектования иностранного фонда. Прослежена динамика поступления иностранных книг и периодических изданий в иностранные фонды ННСГБ НААН. Выяснено, что за 1996 – 2020 гг. иностранных книг в фонд ННСГБ поступило 2652 и 10630 – периодических изданий, что составляет 0,05% всех поступлений. Проведенный анализ иностранных книг и журналов с 1992- 2020 гг. показал, что наибольшее

количество поступлений книг припадало на 1997 г., 1992 г., наименьшее – на 2018 г., а журналов наибольшее – на 1994 г., наименьшее – на 2017, 2018 гг.

Ключевые слова: *информационный ресурс, комплектование, иностранный фонд, библиотека, издания, иностранное издание.*

Сьогодні наукова бібліотека виступає важливим компонентом науковоінформаційно-освітнього середовища, однією з основних ланок процесу становлення суспільства знань. Адаптація бібліотечних установ до нових завдань, пов'язана із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, котрі відіграють значну роль у забезпеченні інформаційно-знанневих потреб користувачів. Наукові бібліотеки здійснюють комплексну автоматизацію, приділяючи першочергову увагу нарощуванню і розвитку технічної бази, використовуючи світові досягнення у сфері інформаційних технологій, що надають можливість утілення в життя стратегічної ініціативи щодо оцифрування, накопичення та надання відкритого інтегрованого доступу до бібліотечно-інформаційного ресурсу як на національному, так і на міжнародному рівнях [1, с.4].

Стратегічно продумана та коректно втілювана інформаційно-комунікаційна діяльність наукової бібліотеки у даному контексті виходить на перший план у досягненні завдань та вимог, які висувуються до сучасних наукових бібліотек. У цьому контексті технологічний зміст трансформацій, що є визначальним у досягненні цілей і вирішенні завдань кожної наукової бібліотеки, піддаються серйозному осмисленню. Єдиний інформаційний простір починає виступати при цьому найважливішим компонентом і фундаментом глобалізації. Можливості формування єдиного інформаційного простору, забезпечення рівного доступу до інформації у всіх сферах життєдіяльності людства, що надаються сучасними технологіями, значною мірою пов'язані з діяльністю у галузі культури загалом та бібліотечно-інформаційних установ зокрема. Глобалізаційні процеси, які стали рушійною, спонукальною силою масштабних трансформацій, про які так часто говориться останнім часом, призвели до посилення, активізації міжнародних зв'язків у економічній, соціальній та культурній галузях. Характерною ознакою у цей час є й інтенсифікація міжнародної співпраці та зв'язків у

бібліотечно-інформаційних установах. Адже, формування відповідної інформаційної культури, культури віртуальних комунікацій, нових знань, умінь та навичок є нагальними в умовах формування суспільства знань [1, с.4-5].

Інформаційно-комунікаційна діяльність у сучасному бібліотечному середовищі – це, по-перше, система обміну інформацією між бібліотечно-інформаційними установами, організаціями за допомогою встановлених норм, відповідних організаційних форм, символів, кодів, засобів; по-друге, соціальна взаємодія, що має низку специфічних особливостей і ознак, спрямована на координування поведінки, роботи інституцій заради досягнення певної мети. Інформаційно-комунікаційні технології виступають важливим атрибутом діяльності сучасних бібліотек. [1, с.5]. Відомий бібліотекознавець О. М. Василенко приходять до висновку: «Інформаційно-комунікаційну діяльність наукової бібліотеки розглядаємо як комплекс взаємопов'язаних процесів, спрямованих на створення інформаційних продуктів і надання бібліотечно-інформаційних послуг із метою задоволення інформаційно-знаннєвих потреб користувачів» [2]. У своїй монографії «Інформація і знання: взаємозв'язок» вчений О. Пархоменко вважає, що інформаційно-знаннєві потреби потрібно віднести до стратегічних потреб суспільства, тому що, завдяки їм наука і освіта розвивається, і саме вони ведуть до переходу на кращий та більш якісний рівень життя [7]. Саме проблему комплектування фондів ННСГБ НААН розглядали такі дослідники, як академік НААН В. А. Вергунов [3], Л. М. Татарчук [9], Т. В. Каштанова[5].

Метою статті є висвітлення стану проблеми наповнення інформаційного ресурсу ННСГБ НААН іноземними виданнями.

Основними напрямками діяльності в роботі бібліотеки з іноземним фондом є наукове комплектування та опрацювання поточних надходжень документів до фонду бібліотеки, організація сучасного довідково-бібліографічного апарату, удосконалення традиційних каталогів, які є основною складовою довідково-бібліографічного апарату, удосконалення процесів наукового опрацювання документів, встановлення загальних правил складання описів, штрих кодування документів, ведення, редагування баз

даних та навігація в ресурсах пошуку інформації. Все це вимагає наукового рівня вивчення сутності предмета дослідження та донесення вичерпної інформації до користувачів, адже інформаційно-бібліографічне обслуговування є на сьогодні актуальним і необхідним.

Наразі актуальними проблемами бібліотечної науки залишаються недостатня міжвідомча координація досліджень та, як наслідок, низька ефективність наукового супроводу бібліотечно-інформаційної діяльності у цілому і недосконалість механізму впровадження результатів наукових досліджень у практику; недостатня участь вітчизняних фахівців у міжнародних дослідницьких програмах і обмінах тощо. Процес загальносуспільної інформатизації знайшов своє відображення у діяльності бібліотек, спонукаючи, доцільніше було б вжити примушуючи віднаходити та впроваджувати нові форми та методи в роботі відповідно до нових глобальних викликів сьогодення. Це все призвело до того, що зараз, в еру інформатизації, бібліотеки зіштовхнулися зі значними викликами та різноманітними можливостями для розвитку. Вони систематизують величезну кількість галузей науки, створюють наукові бази даних, а також інтегрують в собі сфери комерційних видавництв та ІТ-технологій. Поняття бібліотеки та її функцій дедалі більше розширюється. Популярною стає модель бібліотеки, що поєднує в собі власне бібліотеку, електронно-обчислювальний центр та видавництво. Створення єдиного інформаційного простору передбачає наявність типових технологічних рішень, наприклад, у питаннях формування та надання повнотекстових електронних ресурсів науковою бібліотекою, особливо зарубіжних баз даних наукової інформації. Інформація, збережена в цифровому вигляді на зовнішніх носіях або доступна в мережевому режимі, відкриває нові можливості забезпечення освітнього процесу, робить доступними передові здобутки та досягнення у 7 різних галузях науки для розвитку інформаційного суспільства, Суспільства знань [1, с.6-7].

У процесі сучасної інформаційно-комунікаційної діяльності перед науковими бібліотеками постає потреба вивчення та впровадження зарубіжного досвіду організації зарубіжних інформаційних ресурсів та

забезпечення доступу до них. Цим зумовлена об'єктивна потреба у вивченні актуальних напрацювань та здобутків зарубіжних бібліотечно-інформаційних установ та міжнародних організацій з питань інформатизації бібліотечної галузі. Існуючий міжнародний бібліотечний простір характеризується багатоваріантністю форм організації бібліотечно-інформаційної діяльності, напрямів міжнародної взаємодії, що створює умови для інтеграції бібліотек у єдиний світовий інформаційний простір [1, с.8].

Як зазначають фахівці, бібліотечно-інформаційна галузь перебуває нині на самому вістрі процесів, зумовлених новітньою Інформаційною революцією, формуванням Суспільства знань і переходом людства до шостого технологічного укладу. В умовах, коли наукова і технічна інформація стає безпосереднім чинником економічного, соціального поступу, нагальною потребою є забезпечення швидкого, проривного, розвитку наукових бібліотек за пріоритетними напрями. Вимогою часу є розбудова в межах держави єдиного інформаційного поля, здатного забезпечити найбільш повний, зручний і швидкий доступ до всього різноманіття джерел і форм опрацьованої за допомогою сучасних інтелектуальних пошукових систем наукової інформації у всій їх сукупності для найбільш широкого кола споживачів [1, с.9].

У Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні (схвалена Кабінетом міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р), стосовно науки та інновацій, зазначено «прискорити розвиток національної системи цифрової науково-технічної інформації, забезпечивши при цьому створення цифрових ресурсів та електронних баз даних наукової та науково-технічної інформації; забезпечити доступ до іноземних цифрових ресурсів та електронних світових баз даних наукової та науково-технічної інформації» [8, с.56].

Основою інформаційного ресурсу аграрної галузі є фонди ННСГБ НААН [4, с.61]. Створення власних баз даних, використання сукупного галузевого інформаційного ресурсу здійснюються в ННСГБ НААН за науковою темою «Організаційні основи формування галузевих бібліотечно-інформаційних ресурсів для аграрної галузі України з використанням інноваційних технологій».

Серед проблематики, пов'язаної з розвитком інформаційної інфраструктури, накопиченням та ефективним використанням інформаційних ресурсів, прискоренням обміну результатами творчих здобутків учених усього світу, найбільш актуальною для наукових бібліотек України залишається передплата зарубіжних наукових видань та надання доступу до них [1, с.19].

Наповнення інформаційного ресурсу ННСГБ НААН іноземними виданнями – важливий процес у діяльності установи. Насамперед це комплектування іноземних фондів, моніторинг та аналіз книгознавчих потреб користувачів [9, с.11].

Фонди бібліотек – одна з найважливіших складових інформаційної бази майбутнього інформаційного суспільства, стратегічний ресурс, який є основою економічного, інтелектуального та духовного прогресу людства й продовжує мати для країни не менш важливе значення, ніж ресурси природні. На всіх етапах розвитку суспільства з часу виникнення бібліотек їх функціонування зумовлене соціальною затребуваністю. Вони надійно забезпечують передачу від покоління до покоління знань та досвіду, набутих людиною у процесі свого історичного розвитку й відтворених на різноманітних матеріальних носіях [3, с.59-60].

Фонди ННСГБ НААН відображають науковий документопотік галузевої продукції нашої країни, що становить основу науково-інформаційного забезпечення фахівців і науковців АПК. Через певну налагоджену систему сфери послуг та доступу до світового інформаційного простору користувачі бібліотеки і мережі мають можливість оперативного отримання необхідної інформації.

Формування бібліотечних фондів проводиться на основі вивчення та аналізу широкого спектра книговидавничих організацій і товариств для повного відстеження видань галузевої тематики в суміжних дисциплінах [3, с.64].

Фонд літератури іноземними мовами є частиною основного фонду, займає значне місце в системі фондів бібліотеки і функціонує у тісному зв'язку з іншими її фондами [6, с.23].

Основними процесами при комплектуванні іноземного фонду є:

- аналіз документного потоку;
- виявлення й обґрунтування відбору необхідних документів;
- оформлення замовлень на документи та контроль за їх виконанням.

Комплектування фондів ННСГБ здійснюється відповідно до тематико-типологічного плану, завдань, визначених Статутом, напрямками науково-дослідної діяльності установи, з метою формування галузевого сегмента в інформаційному просторі України, а також з урахуванням інформаційних потреб (ІІ) фахівців галузі.

Це процес багатоплановий і залежить від низки об'єктивних чинників, зокрема фінансових, законодавчо-правових, стану ринку видавничої продукції тощо. Зміна пріоритетів держави щодо майбутнього бібліотек, криза в економіці, розпад мережі книгорозповсюдження і централізованого розподілу видавничої продукції, кількісна недостатність та підвищення цін на книги, збіднення репертуару книжкового ринку поглибили наявні проблеми комплектування фондів, спричинивши зниження обсягу нових надходжень та їх якості [9,с.11].

Роботу з наповнення іноземного фонду інформаційними ресурсами ННСГБ спрямовано на документообмін з провідними іноземними бібліотеками. Першочерговим завданням є підтримка системи документообміну і надання допомоги бібліотекам сільськогосподарської мережі у комплектуванні фондів.

Важливе місце в діяльності ННСГБ НААН посідає міжнародна діяльність, яка ґрунтується на нових моделях наукових комунікацій та професійного спілкування. Бібліотека співпрацює з: дипломатичними представництвами зарубіжних країн та міжнародних організацій, акредитованими в Україні, Ізраїлем, Литвою, Німеччиною, Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Францією. В основі взаємовідносин – широка репрезентація спільних культурних цінностей у вигляді книг, проведення наукових заходів бібліотечними установами зарубіжжя: ДЗ «Білоруською сільськогосподарською бібліотекою ім. І. С. Лупіновича» НАН Білорусі, Центральною сільськогосподарською бібліотекою Польщі (м. Варшава),

Саболч-Сатмар-Бережською регіональною організацією Асоціації угорських бібліотекарів, Комітетна і міська бібліотека ім. Мориця Жигмонда (м. Ніредьхаза), Угорщина; бібліотекою Природничого університету в м. Люблін; науковими та освітніми установами: Державним університетом сільського господарства у Варшаві, Варшавським економічним університетом, Університетом у м. Загреб, факультетом агрокультури (Хорватія); Чеським університетом у м. Прага, центральною бібліотекою Університету сільськогосподарської науки, ветеринарії, медицини в Клюж-Напока (Румунія) [3, с.57].

Від систематичного і вичерпного поповнення документних ресурсів бібліотек залежать швидкість розповсюдження актуальних знань та досвіду, продукування інновацій і загалом – темпи науково-технічного та соціального прогресу. Неухильне зростання інформаційного потенціалу документних фондів бібліотек є необхідною умовою виконання ними поточних і перспективних завдань з обслуговування користувачів відповідно до сучасного рівня розвитку інформаційних технологій (ІТ), продуктів та послуг. Існує прямо пропорційна залежність зростання інформаційного потенціалу документних ресурсів бібліотек від гармонійності та збалансованості функціонування інфраструктури їх документопостачання [3, с.63].

Нестабільна фінансова ситуація негативно позначилась і на можливості комплектування та наповнення фондів бібліотеки іноземною літературою. Нині основним джерелом є міжнародний книгообмін та співпраця з іноземними посольствами, зокрема Російської Федерації, Франції, Польщі, Хорватії, Угорщини, Німеччини, представництвом ООН. Як і в попередні роки, продовжувала децентралізовано надходити до бібліотеки зарубіжна періодика, однак, показники цього, раніше активного джерела комплектування фондів, продовжують змінюватись [9, с.11].

На 2020 р. іноземний фонд ННСГБ НААН налічує 39 439 примірників іноземних книг (29 794 назв) та 136 987 примірники іноземних журналів (табл. 1, рис.1.) (станом на 07.08.2020 р.).

Табл.1. Динаміка надходження іноземної літератури (книги) до ННСГБ НААН 1996-2020 рр.

Показник	Період, роки	Років у періоді	Збільшення (зменшення) надходження іноземної книги порівняно з попереднім періодом (+,-)	К-сть ін. книг
А	1996 – 1999	4	-201	839
Б	2000 – 2002	3	-329	510
В	2003 – 2005	3	-205	305
Г	2006 – 2008	3	-16	289
Д	2009 – 2011	3	-158	131
Е	2012 – 2014	3	+307	438
Є	2015 - 2017	3	-325	113
Ж	2018 - 2020	3	-86	27

На виконання положень Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України» від 22 березня 2000 р. № 490/2000 та з метою надання прозорості унікальним фондам установи й забезпечення доступу до них у 2000 р. бібліотекою розпочалося формування електронного каталогу (ЕК) «УкрАгротека» з використанням системи автоматизації бібліотек (САБ) «Ірбіс», яка уможливорює виконання основних виробничих бібліотечних процесів [3, с.84].

ЕК – багатофункціональний, поєднує у собі функції традиційних бібліотечних каталогів, якісніше доповнюючи їх, при цьому можливості пошуку значно збільшуються, але значно підвищуються вимоги до вводу інформації, до її грамотної організації, так як бібліографічний запис є головним елементом бази даних ЕК [3, с.84-85]. В електронному каталозі створені для введення іноземної літератури бази даних: іноземна книга та іноземна періодика, які поповнюються новими бібліографічними записами для користувачів.

У відділі розроблено та впроваджено сучасну форму подання інформації про нові надходження на сайт бібліотеки (<http://www.dnsgb.com.ua>.) з фото представленням документа (від ідеї, форми подання до організації випуску оперативної експрес-інформації) [3, с.75].

Використання інформації в електронній формі надає певні переваги, а саме :

- одноразове опрацювання документа з багаторазовим і багатоаспектним його використанням, швидкість і зручність пошуку та передачі інформації, економічність;

- можливість повніше і оперативніше задовольняти інформаційні запити користувачів бібліотеки, оскільки інформацію отримують незалежно від часу і місця її знаходження; для більшості користувачів електронна форма є єдиною можливістю отримати необхідний документ;

- формування нового іміджу бібліотеки, яка володіє інформацією не лише в друкованому вигляді, а й на нетрадиційних носіях; зростання соціального значення бібліотечної діяльності;

- підвищення рівня інформаційної культури та комп'ютерної грамотності як читачів, так і співробітників бібліотеки, а це має не лише прикладне значення (вміння зчитувати з CD-ROM), а й надає можливість легше орієнтуватися в постійно мінливому світі, не боятися новацій, змін [10, с.2-3].

Формування фонду на електронних носіях забезпечують:

- можливість користування документом кількома читачами одночасно, що приводить до значного підвищення ефективності обслуговування;

- економію площі зберігання фондів, оскільки нині це питання стоїть на порядку денному будь-якої бібліотеки;

- ліквідацію лакун, які виникають при формуванні фонду на паперових носіях [3, с.80].

З 2008 р. у ННСГБ засновано бібліографічну серію «Іноземна сільськогосподарська книга у фондах Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки Української академії аграрних наук та науково-дослідних установ і вищих навчальних закладів аграрного профілю» з метою опрацювання в автоматизованій системі ІРБІС фонду іноземної книги та створення бібліографічних покажчиків. За період з 2008-2014 рр. вийшли друком покажчики Польської, Німецької, Чеської, Французької сільськогосподарської книги. У 2017 р. вийшли друком : Угорська, Іспанська та Болгарська книги.

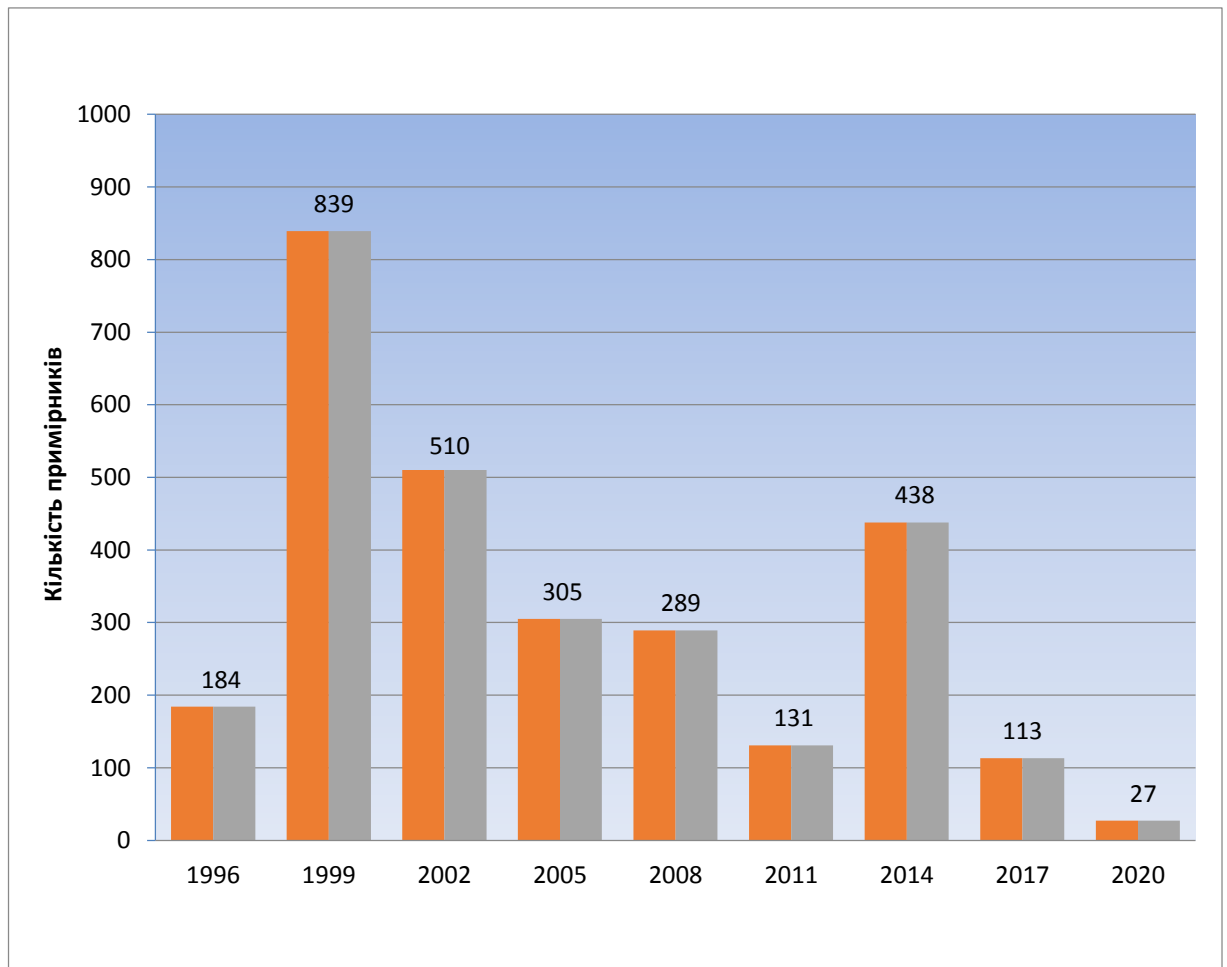

Рис.1 Комплектування фонду ННСГБ НААН іноземними книгами за 1996 – 2020 рр.

За 1996–2020 рр. іноземних книг до фонду ННСГБ НААН надійшло 2652 та 10630 – періодичних видань, що становить 0,05% усіх надходжень.

Фонд іноземних видань ННСГБ НААН у 1992 році поповнився на 293 книги, або 1,7 % усіх надходжень, 1993 – на 145, або 1,6 % , 1994 – на 212, або 2,5 %, 1995 – на 281, або 3,5 %, 1996 – на 184 книги, або 4 %, 1997 – на 373, або 41 %, 1998 – на 115, або 1,4 %, 1999 – на 167, або 1,4 %, 2000 – на 121, або 5,9 %, 2001 на 271, або 2,6 %, 2002 – на 118, або 0,5 %, 2003 – 95, або 1,2 %, 2004 – на 111, або 4,5 %, 2005 – на 99, або 0,6 %, 2006 – 100, або 8,8 %, 2007 – на 69, або 0,5 %, 2008 – на 120, або 1,5 %, 2009 – 54, або 0,4 %, 2010 – 37, або 0,3 %, 2011 – 40, або 0,2 %, 2012 – 162, 1,1 %, 2013 – 158, або 0,7 %, 2014 – 118, або 0,5 %, 2015 – 47, або 0,2 %, 2016 – 13, або 0,1 %, 2017 – 53, або 0,5 %, 2018 – 7, або 0,1 %, 2019 – 12, або 0,2 %, 2020 – 8.

Проведений аналіз надходження іноземної літератури (книги та журнали) до фондів ННСГБ НААН протягом 2013-2020 рр. показав, що за роками прослідковується негативна динаміка їх надходжень відносно загальних. (рис.2)

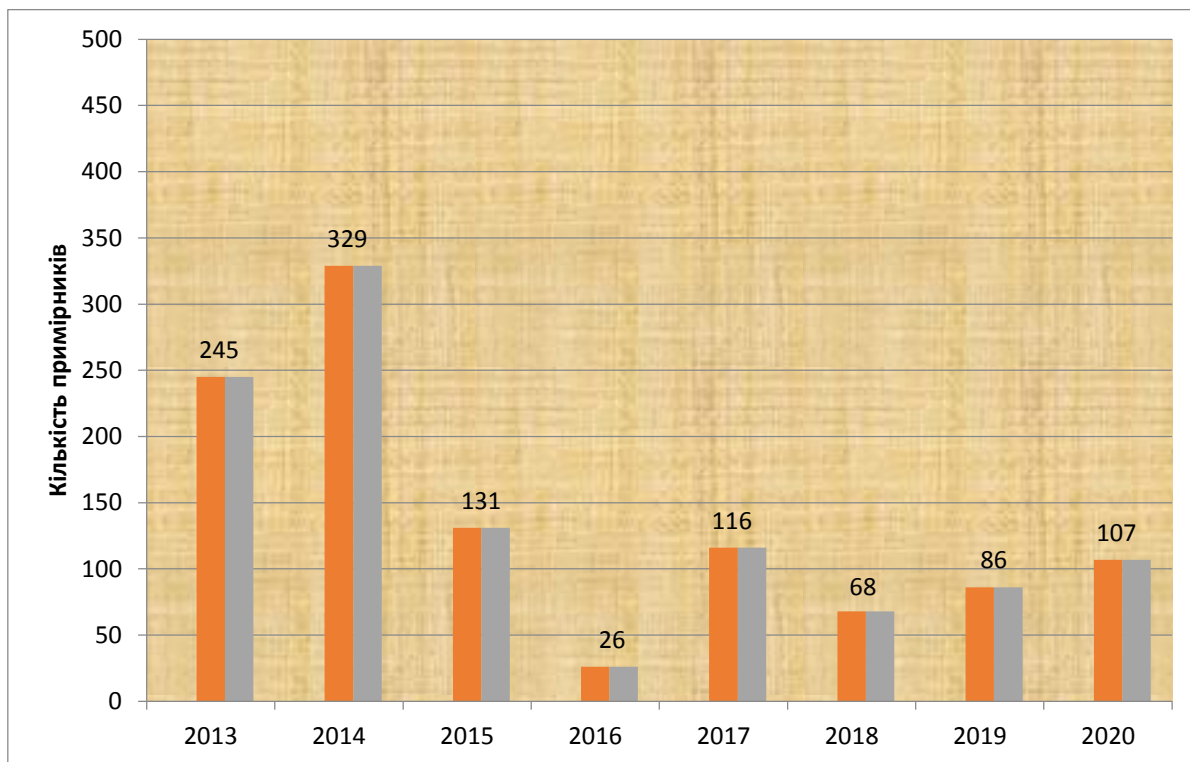

Рис.2 Динаміка надходження іноземної літератури (книги та журнали) до фондів ННСГБ НААН упродовж 2013- 2020 рр. (станом на 07.08.2020 р.)

До джерел, що забезпечують оперативне й повне комплектування періодичних видань, належить передплата. На сьогодні вона – єдине джерело, що дає майже повну попереджувальну інформацію про періодичні документи та умови їх отримання, а також забезпечується відносна стабільність і систематичність надходжень, зокрема зарубіжної періодики [3,с.73].

У рамках співпраці з Центральною науковою сільськогосподарською бібліотекою Россільгоспакадемії щорічно відбувався зворотній документообмін. Так, 2009 р. отримано 87 пр., 2010 – 94, 2013 – 145, від ННСТБ щорічно надсилаються україномовні та російськомовні видання сільськогосподарської тематики. Але з 2014 р. підписку було переорієнтовано на іноземні періодичні видання англійською мовою «ВВС

Gardenersworldmagazine»,
«Americanscientist» [9, с.12].

«Americanjournalofpotatoresearch»,

В рамках міжнародної співпраці з Посольством Республіки Польща в Україні за сприяння Надзвичайного і Повноважного посла Бартоша Ціхоцького Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН отримала можливість співпраці з Polskie Wydawnictwo Rolnicze Sp. z o. o., яке надсилає наступні видання: Top agrar. Polska (Топ Аграр польською), Top Agroszef (Топ агрошеф), Sad Nowoczesny (Сучасний сад), Elita – Dobra Hodowca (Еліта. Плідне розведення тварин), Profi – Profesjonalna Technika Rolnicza (Профі – професійна техніка сільського господарства), Podosłoniami – Uprawy w szklarniach i tunelach (Під захистом-вирощування в теплицях та парниках), WiOM – Warzywa i Owoce Miękkie (М'які овочі та фрукти), газета TPR Tygodnik Poradnik Rolniczy (Тижневик-довідник сільського господарства). Бібліотека продовжує співпрацювати з іноземними установами, які надалі висилають свої періодичні видання: Acta Agriculturae Slovenica (Дослідження сільського господарства Словенії), Wiesi Rolnictwo (Село і сільське господарство), Top Agrar (Топ Аграр), Scientia Agriculturae Bohemica (Дослідження сільського господарства Чехії), Agricultural Conspectus Scientificus (Сільськогосподарський науковий огляд) [12].

Проведений аналіз іноземних книг та журналів з 1992 – 2020 рр. показав, що найбільша кількість надходження книг припадала на 1992 р., 1997 р., найменша – на 2018р., а журналів, найбільша – на 1994р., найменша – на 2017, 2018 рр. (табл. 2).

Табл.2. Надходження іноземної літератури до ННСГБ НААН у 1992 – 2020 рр. (станом на 07.08 2020 р.)

Іноземні журнали (кількість)	Іноземні книги (кількість)	Роки
2116	293	1992
813	145	1993
3020	212	1994

2319	281	1995
955	184	1996
333	373	1997
444	115	1998
434	167	1999
1323	121	2000
1326	271	2001
1715	118	2002
1024	95	2003
1071	111	2004
393	99	2005
88	100	2006
153	69	2007
248	120	2008
123	54	2009
154	37	2010
64	40	2011
154	162	2012
87	158	2013
211	118	2014
84	47	2015
13	13	2016
63	53	2017
61	7	2018
74	12	2019
99	8	2020

Статус національної бібліотеки, її авторитет у державі й на міжнародному рівні ставить перед системою комплектування якісно нові завдання, спрямовані на динамічне, гармонійне оновлення та поповнення фондів – інформаційного галузевого сегменту України. Безперервне збільшення потоку електронної інформації, кількості електронних документів і формування електронної бібліотеки – характерні ознаки сучасного стану розвитку бібліотечно-інформаційної сфери суспільної діяльності. Необхідність задоволення нових інформаційних потреб сучасних користувачів за рахунок використання переваг, які надає застосування електронних документів та нового електронного інформаційно-комунікаційного середовища, ставлять перед бібліотекою завдання комплектування фондів електронними

документами (ЕД) та забезпечення техніко-технологічних умов уведення їх у суспільний обіг [3, с.73].

Зменшення надходжень для бібліотеки пов'язане з відсутністю коштів на відправку міжнародних бандеролей для партнерів з МКО. Через відсутність профільних зарубіжних книг скоротилися і кількість користувачів, і книговидача.

Отже, моніторинг поповнення фонду бібліотеки ННСГБ НААН в 2020 р. дозволив зробити наступні висновки:

- оновлення фонду бібліотеки в останні роки має негативну динаміку;
- скорочення репертуару періодичних видань та надходжень зарубіжної літератури негативно позначилося на якісному складі фонду;
- бібліотечні фонди повільно звільняються від документів, які не користуються попитом у науковців.

Кошти, що виділялися на поповнення фонду ННСГБ упродовж останніх років, суттєво скоротилися. Таким чином, діяльність бібліотеки з питань формування фондів нині потребує належного фінансування, оснащеності бібліотек сучасною комп'ютерною технікою та швидкісними каналами.

Список використаних джерел та літератури

1. Арсеєнко Т. І. Світові наукові інформаційні ресурси у забезпеченні інформаційно-знанневих потреб користувачів наукової бібліотеки : наук.-метод. вид. / Т. І. Арсеєнко, Г. І. Безпала, Л. М. Дем'янюк ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; наук. ред. О. М. Василенко. – Київ, 2016. – 167 с.

2. Василенко О. М. Інформаційно-комунікаційна діяльність бібліотек у контексті забезпечення інформаційно-знанневих потреб суспільства // Бібліотека. Наука. Комунікація: формування національного інформаційного простору : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 4–6 жовтня 2016 р.). – Київ : НБУВ, 2016. – С. 20–22.

3. Вергунов В. А. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН: історія та сучасність (до 100-річчя від дня створення) / В. А. Вергунов; Нац. акад. аграр. наук України; Нац. наук. с.-г. б-ка. – К.: Аграр. наука, 2017. – 464с. – (Історико-бібліографічна серія «Аграрна наука Ураїни в особах, документах бібліографії». Кн.100).

4. Вергунов В. А. Державна наукова сільськогосподарська бібліотека УААН: історія і сьогодення (до 75-річчя Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН як наукової установи). – К.: Аграр.

наука, 2007. – 480с. – (Історико-бібліографічна серія «Аграрна наука України в особах, документах бібліографії». Кн.20).

5. Каштанова Т. В. Обовязковий примірник видань як основа комплектування фондів спеціалізованих бібліотек світу та України [Електронний ресурс].// Історія науки і біографістика. – 2019. – Вип. 3. – Режим доступу: <http://inb.dnsgb.com.ua/2019-3/index.html> – [Заголовок з екрана].

6. Нормативні документи, що визначають систему фондів та їх комплектування. – Київ, 1982 р. – 75 с.

7. Пархоменко О. Інформація і знання: взаємозв'язок : монографія / Олексій Володимирович Пархоменко; В.о. Держ. ін-т інтелект. власності.– К. : ДІВ, 2010.– 268 с.

8. Розпорядження Кабінету міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» від 15 травня 2013 р. № 386-р. м. Київ [Електронний ресурс] / Кабінет міністрів України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>. – Назва з екрана.

9. Татарчук Л. М. Комплектування фондів Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки на сучасному етапі [Електронний ресурс] / Л. Татарчук, О. Опанасенко // Вісник Книжкової палати. - 2014. - № 8. - С. 11-14. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2014_8_5

10. Татарчук Л. М. Автоматизація як напрямок бібліотечно-інформаційного супроводження наукового забезпечення АПК/ Л.М. Татарчук // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2010.-№3. – С. 61-65. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2010_3_9

11. http://dnsgb.com.ua/2020-08-13-podii_Polska.html

References

1. Arseienko T. I. (2016). Svitovi naukovi informatsiini resursy u zabezpechenni informatsiino-znannievvykh potreb korystuvachiv naukovoi biblioteky nauk.-metod. vyd. / T. I. Arseienko, H. I. Bezpal, L. M. Demianiuk; NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho; nauk. red. O. M. Vasylenko. [World scientific information resources in providing information and knowledge requirements of users of the scientific library]. Kyiv.167. [in Ukrainian].

2. Vasylenko O. M. (2016). Informatsiino-komunikatsiinadiialnistbibliotek u kontekstizabezpechenniainformatsiino-znannievvykhpotrebsuspilstva // Biblioteka. Nauka. Komunikatsiia: formuvannianatsionalnohoinformatsiinohoprostoru : materialyMizhnar. nauk. konf. (Kyiv, 4–6 zhovtnia 2016 r.).[Information and communication activities of libraries in the context of providing information and knowledge needs of society // Library. Science. Communication: formation of the national information space]. Kyiv: NBUV. 20–22. [in Ukrainian].

3. Verhunov V. A. (2017). Natsionalna naukova silskohospodarska biblioteka NAAN: istoriiatasuchasnist (do 100-richchia viddniastvorennia) / V. A. Verhunov; Nats. akad. ahrar.naukUkrainy; Nats. nauk. s.-h. b-ka. – [The National Scientific Agricultural Library of NAAS: history and modernity (to the 100th anniversary of

its creation)]. K.: Ahrar. Nauka. 464. (Istoryko-bibliohrafichnaseriia «AhrarnanaukaUrainy v osobakh, dokumentakh bibliohrafii».Kn.100).[(Historical and bibliographic series "Agrarian science of Ukraine in persons, documents of bibliography". Book 100)]. [in Ukrainian].

4. Verhunov V. A. (2007). Derzhavna naukova silskohospodarska bibliotekaUAAN: istoriia I sohodennia (do75-richchia Derzhavnoi naukovo silskohospodarskoi biblioteky UAAN yak naukovoii ustanovy). [The State Scientific Agricultural Library of UAAS: history and present (to the 75th anniversary of the State Scientific Agricultural Library of UAAS as a scientific institution)]. K.: Ahrar. nauka, 2007.480. – (Istoryko-bibliohrafichnaseriia «AhrarnanaukaUrainyvosobakh, dokumentakh bibliohrafii». Kn. 20). [(Historical and bibliographic series "Agrarian science of Ukraine in persons, documents of bibliography". Book 20)]. [in Ukrainian].

5. Kashtanova T. V. (2019) Oboviazkovy prymirnyk vydan yak osnova komplektuvannia fondiv spetsializovanykh bibliotek svitu ta Ukrainy. [Copyright deposit of publications as a basis for acquisition of funds of specialized libraries of the world and Ukraine]. [Elektronnyi resurs].// Istoriiia nauky i biohrafistyka. Vyp. 3. [Electronic resource // History of science and bibliography]. Rezhym dostupu: <http://inb.dnsgb.com.ua/2019-3/index.html> – [Zaholovok z ekrana]. [in Ukrainian].

6. (1982). Normatyvni dokumenty, shcho vyznachaiut systemu fondiv ta yikh komplektuvannia. [Normative documents that define the system of funds and their acquisition]. Kyiv. 75. [in Ukrainian].

7. Parkhomenko O. (2010). Informatsiia i znannia: vzaiemozv'iazok: monohrafiia / Oleksii Volodymyrovych Parkhomenko; V.o. Derzh. in-t intelekt. vlasnosti. [Information and knowledge: relationship: monograph / Oleksiy Volodymyrovych Parkhomenko]. K. 268. [in Ukrainian].

8. (2013). Rozporiadzhennia Kabinetu ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Stratehii rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini» vid 15 travnia 2013 r. № 386-r. m. Kyiv [Elektronnyi resurs] / Kabinet ministriv Ukrainy. [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the Strategy for the development of the information society in Ukraine» May 15, 2013 №386 – Kyiv] [Electronic resource] / [Cabinet of Ministers of Ukraine]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>. – Nazva z ekrana. [in Ukrainian].

9. Tatarчук L. M. (2014). Komplektuvannia fondiv Natsionalnoi naukovo silskohospodarskoi biblioteky na suchasnomu etapi. [Acquisition of funds of the National Scientific Agricultural Library at the present stage] [Elektronnyi resurs] [Electronic resource] / L. Tatarчук, O. Opanasenko // Visnyk Knyzhkovoii palaty. № 8.11-14. - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2014_8_5 [in Ukrainian].

10. Tatarчук L. M. (2010). Avtomatyzatsiia yak napriamok bibliotechno-informatsiinoho suprovodzhennia naukovooho zabezpechennia APK [Automation as a direction of library-information support of scientific providing of agroindustrial complex] / L.M. Tatarчук // Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia. – 2010.-№3. – С. 61-65. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2010_3_9 [in Ukrainian].

11. http://dnsgb.com.ua/2020-08-13-podii_Polska.html

